

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2014-3-31 (Önaraştırma)
Karar Sayısı : 14-30/625-276
Karar Tarihi : 03.09.2014

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI
Üyeler : Kenan TÜRK, Dr. Murat ÇETİNKAYA, Reşit GÜRPINAR,
Fevzi ÖZKAN, Doç. Dr. Tahir SARAÇ

B. RAPORTÖRLER: Nesrin ATA, Yusuf ÜLKER

C. BAŞVURUDA

BULUNAN :- Halikarnas Özel Sağlık Hizm. Sağlık Malz. San. ve Tic. A.Ş.
Temsilcileri: Av. Murat UYSAL, Av. Esmahan ARSLAN
Büyükdere Cad. Noramin İş Merkezi No: 237/105
34398 Şişli/İstanbul

D. HAKKINDA ÖNARAŞTIRMA YAPILANLAR:

Acıbadem Sağlık ve Hayat Sigorta A.Ş.
Küçükbakkalköy Mah. Başar Sok. No:20 34750 Ataşehir/İstanbul

(1) **E. DOSYA KONUSU:** Halikarnas Özel Sağlık Hizm. Sağlık Malz. San. ve Tic. A.Ş. ile Acıbadem Sağlık ve Hayat Sigorta A.Ş. arasında akdedilen “Ayakta ve Yatarak Tedavilerde Doğrudan Ödeme Sözleşmesi”nin haksız olarak feshi suretiyle 4054 sayılı Kanun’un 6. maddesinin ihlal edildiği iddiası.

(2) **F. İDDİALARIN ÖZETİ:** Yapılan başvuruda özetle,

- Şikâyetçinin hâlihazırda Bodrum’da Özel Bodrum Hastanesi unvanıyla faaliyet gösterdiği ve şikâyet edilen Acıbadem Sağlık ve Hayat Sigorta A.Ş. (Acıbadem Sigorta) ile 2005 yılında “Ayaktan ve Yatarak Tedavilerde Doğrudan Ödeme Sözleşmesi” (Sözleşme) akdedildiği,
- 2012 yılına kadar Sözleşmenin 7.1. maddesi uyarınca ve tarafların karşılıklı iradeleri ile birer yıllık süreler ile uzatıldığı ancak 24.12.2012 tarihinde Acıbadem Sigorta tarafından feshedildiği,
- Her ne kadar Sözleşme’nin 7.2. maddesinde “tarafların bir ay önceden ihbarda bulunarak sözleşmeyi neden göstermeksizin feshedebileceği” düzenlenmişse de taraflar arasında uzun süredir devam eden çalışma ilişkisi sebebiyle şikâyetçinin sözleşmenin yenilenmesi talebinde bulunduğu ancak bu talebin karşılanmadığı; bununla birlikte sözleşme akdedilememiş olmasının şikâyetçi Özel Bodrum Hastanesi’ne başvuran sigorta lehtarlarının daha sonra Acıbadem Sigorta’ya başvurarak tedavi giderlerini talep etmelerinin mümkün olduğu şeklinde yanıt verildiği,
- Sözleşme’nin bu şekilde feshedilmiş olmasının sebebinin Acıbadem Grubunun 2012 yılında Bodrum’da Acıbadem Bodrum Hastanesi unvanıyla faaliyet göstermeye başlamış olması ve bu tarihten itibaren Acıbadem Sigorta ile sözleşmesi olan hastaların bu hastaneye yönlendirilmeye çalışılması olduğu

ifade edilerek, 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun’un (4054 sayılı Kanun) 6. maddesinin ihlal edildiği iddia edilmektedir.

- (3) **G. DOSYA EVRELERİ:** Kurum kayıtlarına 09.05.2014 tarih ve 2624 sayı ile giren başvuru üzerine hazırlanan 29.05.2014 tarih ve 2014-3-31/İİ sayılı İlk İnceleme Raporu'nun görüşülmesi sonucunda önaraştırma yapılmasına karar verilmiştir.
- (4) İlgili karar uyarınca düzenlenen 20.08.2014 tarih ve 2014-3-31/ÖA sayılı Önaraştırma Raporu görüşülerek karara bağlanmıştır.
- (5) **H. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ:** İlgili raporda özetle; önaraştırma konusu iddialar ile ilgili olarak Acıbadem Sağlık ve Hayat Sigorta A.Ş.'nin 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesini ihlal ettiğine ilişkin herhangi bir bulguya ulaşılamadığı ve bu nedenle aynı Kanun'un 41. maddesi uyarınca teşebbüs hakkında soruşturma açılmasına gerek bulunmadığı ve şikayetin reddedilmesi gerektiği sonuç ve kanaatine ulaşıldığı ifade edilmiştir.

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

I.1. Taraflar

I.1.1. Şikâyetçi: Halikarnas Özel Sağlık Hizm. Sağlık Malz. San.ve Tic. A.Ş (Özel Bodrum Hastanesi)

- (6) Özel Bodrum Hastanesi Muğla'nın Bodrum ilçesinde özel hastane işletmeciliği alanında faaliyet göstermektedir.

I.1.2 Hakkında Önaraştırma yapılan: Acıbadem Sağlık ve Hayat Sigorta A.Ş. (Acıbadem Sigorta)

- (7) Acıbadem Sağlık Grubu bünyesinde yer alan Acıbadem Sigorta, 2004 yılından itibaren sağlık, hayat ve ferdi kaza branşlarında sigortacılık ürünleri sunmaktadır. Sigorta sektöründe sağlık sigortası konusunda uzmanlaşan teşebbüs, 2013 yılında Malezya merkezli bir yatırım fonu olan Khazanah'ın %90 hissesinin satın alınması ile sigorta sektörünün global oyuncularından biri haline gelmiştir. Türkiye'de şube müdürlükleri ve acenteler şeklinde örgütlenen teşebbüs, yaygın anlaşmalı kurum ağı ile yaklaşık 350.000 sigortalıya hizmet vermektedir.

I.2. İlgili Pazar

I.2.1. Genel Hatlarıyla Sektörün İşleyişi ve Pazar Yapısı

- (8) Sağlık sigortası kişilerin, tıbbi yardım, tedavi ve ilaç harcamalarına karşı teminat veren sigorta türüdür. Sigorta şirketlerinin tıbbi danışmanlarının onayı olmak kaydıyla, sigortalının, ameliyat, uzun veya kısa süreli tedaviler, ameliyat veya tedaviye bağlı ilaç giderleri gibi tüm harcamaları, azami limitlerle tam veya muafiyet olarak karşılanmaktadır. Sağlık sigortası, devletin sağladığı tüm sağlık sigorta hizmetlerinin dışında, kişinin kendi kararı ile zorunlu olmadan sağlık ile ilgili tüm maddi riskleri öngörerek, sağlık sigorta şirketinden geliri ya da sigorta yaptırmaya bilinci ölçüsünde satın aldığı özel sigorta ürünüdür.
- (9) Ülkemizde halen sağlık harcamalarının önemli bir kısmı devlet eliyle karşılandığından, özel sağlık sigortası SGK'nın tamamlayıcısı olarak yahut belirli hastalıkların tedavisinde uzmanlaşmış ve tedavi ücretleri yüksek hastanelerden daha uygun fiyatla hizmet alabilmek için yaptırılmaktadır. Bu açıdan A grubu olarak kabul edilen belli başlı hastanelerin sağlık sigortası yaptıranlar açısından önemi yüksektir. Zira sağlık sigortası yaptıran müşteriler öncelikle tercih ettikleri hastanelerin ve kurumların poliçe kapsamında anlaşmalı olup olmadığını değerlendirmekte ve buna göre ürün/sigorta şirketi seçmektedirler. Müşterinin seçimini etkileyen en önemli faktör, tercih edilen söz konusu hastane ve hastane zincirinin poliçe kapsamına anlaşmalı kurum olarak dâhil edilmesidir. Sağlık sigorta branşı bu anlamda çift taraflı pazar yapısı göstermektedir. Bu çerçevede; sigorta şirketleri bir yanda müşterileri portföyüne kattığı hastaneler üzerinden ikna etmeye

çalışırken, diğer yanda poliçe sahiplerinin sayısına bağlı olarak hastanelerden daha uygun fiyat almaya çalışmaktadır. Dolayısıyla anlaşma yapılacak hastanelerin sayısı ve hastane tarafından sunulacak ayrıcalıklar (indirimler) poliçe yaptıranların sayısına bağlı iken; poliçe yaptıranların sayısı da anlaşmalı hastanelerin sayısı, niteliği ve sundukları indirim oranlarına bağlıdır.

- (10) Bu çerçevede sigorta şirketleri medikal hizmet sağlayıcılar ile “doğrudan ödeme” anlaşmaları yapmaktadır. Sektör genelinde uygulamalara bakılacak olursa bahse konu anlaşmaların genellikle bir yıllık olduğu görülmektedir. Sigortalıların “doğrudan ödeme” anlaşması bulunan bir medikal hizmet sağlayıcısını tercih etmeleri durumunda sigorta poliçelerinin teminatları dâhilinde sigorta şirketince direkt olarak medikal hizmet sağlayıcısına ödeme yapılmaktadır. Öte yandan “doğrudan ödeme” anlaşması bulunmayan bir kuruma başvurulması halinde ise sigortalılar, ayakta ve/veya yatarak teşhis ve tedavi giderlerine ilişkin fatura ve ilgili tüm belgelerini sigorta şirketine gönderdiği takdirde ödeme bildirmiş oldukları banka hesaplarına yapılmaktadır.
- (11) Sonuç itibarıyla özel sağlık hizmeti sunucuları ile özel sigorta şirketleri arasındaki sözleşmenin konusunu sigorta şirketi tarafından tanzim edilen sağlık sigortası poliçesi, sertifikası veya sigortalı kimlik kartına istinaden sigortalıların bir hastalık veya kaza sonucu ortaya çıkan sağlıkla ilgili sorunları ile ayakta ve/veya yatarak teşhis ve tedavileri için gerekli her türlü tıbbi müdahalenin yapılması/yaptırılması ve oluşan giderlerinin teminatlar dahilinde sigorta şirketi tarafından medikal hizmet sağlayıcıya ödenmesine ilişkin esasların belirlenmesi oluşturmaktadır.
- (12) Özel sağlık sigortalarının başlıca iki ana teminatı vardır. Bunlardan ilki “yatarak tedavi teminatı” ikincisi ise “ayakta tedavi teminatı”dır. “Yatarak tedavi teminatı”, ameliyatsız ya da ameliyatsız hastanede yatarak yapılan tedaviler için hastaneye yatış çıkış dönemi içindeki doktor, ameliyathane, asistan, anestezi, gerekli ve zorunlu diğer tıbbi hizmetlere ilişkin sigortalının hastanede tedavi gördüğü süre içerisinde oluşacak giderler ile yoğun bakım ve ambulans giderlerini karşılar.
- (13) “Ayakta tedavi teminatı” ise doktor muayene, teşhis yöntemleri (MR, tomografi ve laboratuvar tetkikleri) gibi küçük müdahaleleri gerektiren ayakta tedaviler ve ilaç giderlerini kapsamaktadır.

I.2.2. İlgili Ürün Pazarı

- (14) Geçmiş tarihli Kurul kararları da dikkate alınarak¹, dosya özelinde ilgili pazar “hayat dışı sigortalar” şeklinde tanımlanmıştır.

I.2.3. İlgili Coğrafi Pazar

- (15) İlgili coğrafi pazar "Türkiye" olarak tespit edilmiştir.

I.3. Yapılan Tespitler ve Hukuki Değerlendirme

I.3.1. Öneraştırma Sürecinde Elde Edilen Bulgular

- (16) Öneraştırma sürecinde şikâyetçi Özel Bodrum Hastanesi'nden 2010-2014 yılları arasında “doğrudan ödeme” anlaşması bulunan özel sağlık sigortası lehtarları olarak başvuran hasta sayısı, bu hastaların ne kadarının şikâyete konu Acıbadem Sigorta lehtarları olduğu, yine anılan yıllarda “doğrudan ödeme” anlaşması olmadığı halde başvuran özel sağlık sigortası lehtarları hasta sayısı ve bu hastalardan elde edilen gelirlerin yıl bazında ciro içindeki yerine ilişkin bilgi talep edilmiştir.

¹ 01.07.2010 tarih ve 10-47/886-306 sayılı Kurul kararı

14-30/625-276

- (17) Şikâyetçi Özel Bodrum Hastanesi'nden gelen bilgilere göre Acıbadem Sigorta ile "doğrudan ödeme" anlaşmasının olduğu 2010-2012 yılları arasında (.....)
- (18) Özel Bodrum Hastanesi'nin faaliyeti açısından Acıbadem Sigorta'dan elde edilen gelirin öneminin anlaşılması için taraflar arasında "doğrudan ödeme" anlaşmasının olduğu yıllar bazında Özel Bodrum Hastanesi cirosu ve Acıbadem Sigorta lehtarları hastalardan elde edilen gelir incelenmiştir. Buna göre (.....) ve (.....)TL'dir.
- (19) Acıbadem Sigorta'dan, 2010-2014 yılları arasında Muğla ilinde ilçe bazında sözleşme ilişkisi bulunulan özel sağlık hizmeti sunucularına ve bu sağlık hizmeti sunucularına verilen hizmet karşılığında yapılan ödeme miktarları ve sigorta lehtarlarının "ayaktan ve yatarak tedavilerde doğrudan ödeme" sözleşme ilişkisi olmayan özel sağlık hizmeti sunucularına başvurması halinde Acıbadem Sigorta tarafından tedavi giderlerinin bilahare karşılanıp karşılanmadığına ilişkin bilgi talep edilmiştir. Acıbadem Sigorta'dan gelen cevabi yazıdan, taraflar arasında "doğrudan ödeme" anlaşmasının feshedildiği tarih sonrasında Özel Bodrum Hastanesi'ne başvuran Acıbadem Sigorta lehtarları alınan hizmet karşılığında düzenlenen faturaları ibraz ederek ödedikleri bedelin iadesini sağlamışlardır. Sözleşme ilişkisinin sona ermesinden sonra Özel Bodrum Hastanesi'nin toplam cirosu ve bu ciro içerisinde Acıbadem Sigorta lehtarlarından elde edilen ciro değerlerine bakıldığında; 2013 yılı için(.....) 2013 yılı (.....)TL, (.....).

I.3.2. Hukuki Değerlendirme

I.3.2.1. Hâkim Durumun Varlığı

- (20) Dosya içeriğinden anlaşıldığı üzere, hastalık/sağlık sigortaları alanında faaliyet gösteren sigorta şirketlerinin herhangi birinin pazarı domine ettiğini söylemek güç olduğu gibi, pazarın rekabetçi ve çok parçalı bir yapı sergilediği kanaati oluşmuştur. Hastalık/sağlık sigortası pazarında prim üretimine göre pazar lideri Yapı Kredi Sigorta iken, Yapı Kredi Sigorta'yı Allianz Sigorta ve Acıbadem Sigorta izlemektedir.
- (21) Geçmiş tarihli bazı Kurul kararlarında² hâkim durumun kötüye kullanılması iddialarına ilişkin incelemelerde yöntem olarak hâkim durum analizi ile başlanabileceği ya da öncelikle şikâyete konu eylemin bir kötüye kullanma hali içerip içermediğinin irdelenebileceği tespitine yer verilmiştir. Mevcut dosyada anılan kararlarda belirtilen yöntemlerden ikincisi benimsenmiş ve analize Acıbadem Sigorta'nın şikâyet konusu uygulamasının bir kötüye kullanma hali içerip içermediği, başka bir deyişle söz konusu uygulamanın sözleşme yapmayı reddetme olarak kabul edilip edilemeyeceği noktasından başlanmıştır.

I.3.2.2. Sözleşme Yapmayı Reddetme Eyleminin Varlığı

- (22) Öncelikle belirtilmelidir ki, hâkim durumda olsun ya da olmasın teşebbüslerin başka bir teşebbüs ile tedarik ilişkisi içerisine girmesi ya da mevcut tedarik ilişkisine son vermesi Anayasa'nın 48. maddesi kapsamında çalışma ve sözleşme özgürlüğü prensibi çerçevesinde korunduğundan, rekabet hukuku kapsamında sözleşme taraflarının iradelerine ancak çok sınırlı koşullar dâhilinde müdahale edilmektedir.
- (23) Sözleşme yapmayı reddetme eylemi, temel olarak, bir teşebbüsün mal teminini doğrudan ve herhangi bir gerekçe olmaksızın reddetmesi şeklinde ya da yüksek fiyat ve/veya düşük kalitede mal temin etmek gibi olumsuz ticari koşullarda mal vermeyi teklif etmesi/mal vermesi şeklinde ortaya çıkabilmektedir.

² 04.12.2008 tarih ve 08-69/1113-430 sayılı; 02.09.2010 tarih ve 10-57/1155-439 sayılı Kurul kararları

- (24) Sözleşme yapmayı reddetme eyleminin rekabet hukuku kapsamında ihlal olarak nitelendirilebilmesi için birtakım şartların varlığı gerekmektedir³. İlk olarak, verilmeyen/ticari olarak daha kötü şartlarla verilen mal/hizmet, nihai ürünün ortaya çıkarılması için vazgeçilemez nitelikte olmalıdır.
- (25) İkinci şart, eylemin temin edilmeyen mal/hizmetin kullanıldığı alt pazardaki rekabete önemli ölçüde zarar vermesi gerekliliğidir. Alt pazardaki rekabetin olumsuz etkilenmesine ilişkin olarak Kurul içtihadı incelendiğinde, Kurul'un temel endişesinin, alt pazarda rakiplerin azalması yoluyla rekabetin kısıtlanıp kısıtlanmadığının tespiti olduğu görülmektedir.
- (26) Rekabet hukuku içtihadında sözleşme yapmayı reddetme eylemi alt pazarda rakiplerin faaliyetlerinin sona ermesine yol açıyorsa ya da böyle bir riski barındırıyorsa, söz konusu eylemin tüketici refahında net bir zarar ortaya çıkaracağı ve dolayısıyla rekabetin kısıtlandığı sonucuna ulaşılmaktadır. Bu nedenle, rakibin pazar dışına itilmesi riski/tehdidi sözleşme yapmayı reddetme eyleminin ihlal olarak kabul edilmesi için gerekli bir şart olarak ortaya çıkmaktadır. Bununla birlikte, taraflar arasında her türlü anlaşmazlık, dışlama tehdidi olarak algılanmamakta, mal vermeyi reddetme eyleminin alt pazarda rakibi pazar dışına çıkarıp çıkarmayacağını detaylı bir şekilde analiz edilmesi gerekmektedir. Bu bağlamda, şikâyet konusu eylemin söz konusu koşulların varlığı bakımından değerlendirilmesi gerekmektedir.

1.3.2.2.1. Acıbadem Sigorta'nın Mal Vermeyi Reddetmek Yoluyla 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesini ihlal ettiği iddiasının değerlendirilmesi

- (27) Mal vermeyi reddetme ihlalinin oluşup oluşmadığının değerlendirilmesinde ilk bakılacak unsur, tedarik edilmeyen malın Özel Bodrum Hastanesi'nin faaliyetlerini sürdürmesi için objektif olarak zorunlu olup olmadığıdır.
- (28) Objektif olarak gerekli olma kriterinden anlaşılması gereken, sunumu reddedilen girdi olmadan alt pazara hiç bir rakibin giremeyeceği ya da faaliyetlerine devam edemeyeceği değil, girdinin sunumunun reddedilmesi sonucu ortaya çıkan olumsuz durumla baş edebilmek için rakibin alt pazarda mevcut veya potansiyel bir ikameye –en azından uzun dönemde– güvenemeyeceği durumdur. Bu bağlamda rakiplerin görülebilir bir zaman uzaklığında etkin bir biçimde sunumu reddedilen girdinin benzerini elde edip edemeyeceği de dikkate alınmaktadır.
- (29) Dosya içeriğinden, Özel Bodrum Hastanesi'nin anlaşmalı olduğu yıllar aralığında Acıbadem Sigorta'dan elde ettiği cironun tüm cirosu içerisindeki yerinin önemli bir değişiklik göstermediği ve %3 seviyesinde seyrettiği, sözleşmenin feshinden sonra dahi Acıbadem Sigorta lehtarlarının Özel Bodrum Hastanesi'ne başvurmaya devam ettiği anlaşılmıştır. Özel Bodrum Hastanesi'nin “doğrudan ödeme” sözleşmesinin bulunmadığı dönemde hasta sayısında ve dolayısıyla Acıbadem Sigorta lehtarlarından elde edilen gelirlerindeki düşüş, Acıbadem grubunun Bodrum'da özel sağlık hizmeti alanında faaliyete başlayarak pazardan payını alıyor olması ve Acıbadem Sigorta lehtarlarının sağlık hizmeti konusunda belli bir bilinirliği bulunan Acıbadem Hastanesi'ni tercih etmeleri ile de açıklanabilecektir. Bu durumda taraflar arasındaki sözleşme ilişkisi sona ermeseydi dahi benzer bir düşüşün gerçekleşeceği çıkarımında bulunmak mümkündür. Diğer yandan, Özel Bodrum Hastanesi'nin hâlihazırda 2014'ün ilk 6 ayında prim üretiminin %90,85'lik kısmını teşkil eden en büyük on sigorta şirketi (Acıbadem Sigorta hariç) ile anlaşmalı olduğu bilinmektedir.
- (30) Dosya kapsamında “doğrudan ödeme” sözleşmesi bulunmayan özel sağlık hizmeti sunucularının tercih edilmesi halinde sigortalılarca peşin ödenen bedellerin iadesi için

³ 03.01.2013 tarih ve 13-01/3-3 sayılı Kurul kararı

14-30/625-276

kendilerine başvurulduğu takdirde Acıbadem Sigorta tarafından Őirket politikası olarak en geç beŐ iŐ günü içinde teminat dâhilinde bedel iadesinin gerçekleŐtirildiĐi, bununla birlikte beŐ iŐ gününün st sınır olduğu ve pratikte bu srenin çok daha kısa olduğu bilgisi edinilmiŐtir. Bu bilgilerden yola çıkılarak, pazarın mevcut durumunda bir sigorta Őirketinin hastane ile anlaşmasının olmaması ilgili hastanenin faaliyetlerini ciddi oranda etkilediğini söylemek mümkün değildir.

- (31) Bu açıklamalar ıŐıĐında Acıbadem Sigorta ile sözleşme ilişkisi içerisinde olmasının zel Bodrum Hastanesi'nin faaliyetini sürdürmesi açısından objektif olarak gerekli olmadığı kanaatine varılmıŐtır.

J. SONUÇ

- (32) Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre; 4054 sayılı Kanun'un 41. maddesi uyarınca Şikayetin reddi ile soruşturma açılmamasına OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.